

I.

Užėiga

Faustui buvo keturiasdešimt, kai ieškodamas vietos, kur galėtų viską pradėti iš naujo, prisiglaudė Fontana Fredoje. Tuos kalnus pažinojo nuo pat mažumės, ir tai, kad būdamas toli nuo jų jausdavosi nelaimingas, buvo viena iš priežasčių, o galbūt ir *pagrindinė* priežastis, dėl kurios nesutardavo su moterimi, vos netapusia jo žmona. Su ja išsiskyres išsinuomojo nedidelį butą kalnuose ir visą rugsėjį, visą spalį ir visą lapkritį ilgai vaikščiodavo kalnų takais, miškuose rinkdavo malkas ir vakarieniaudavo prie krosnies mėgaudamasis laisvės druska ir gromuliuodamas vienatvės kartėlį. Be to, Faustas rašė ar bent jau mėgino rašyti: bėgant rudeniui stebeilijo, kaip iš alpinių pievų pargenamos bandos, kaip nuo maumedžių krenta pageltę spygliai, bet iškritus pirmajam sniegui baigėsi jo santaupos, nors jis ir stengėsi kiek įmanydamas susiveržti diržą. Žiema jam pateikė sunkių metų sąskaitą. Milane pažinojo žmonių, į kuriuos būtų galėjęs kreiptis dėl darbo, tačiau būtų reikėję nusileisti į slėnį, ilgai kalbėtis telefonu, su savo buvusiaja išspręsti neišspręstus klausimus, laimė, vieną vakarą, kai jau buvo besusitaikęs su likimu, pasitaikė proga išsipasakoti prie taurės vyno vienintelėje Fontana Fredos užėigoje.

Stovinti už baro Babetė išsyk perprato Faustą. Ji irgi buvo atkeliavusi iš miesto nežinia kada ir kokiais keliais, išsaugojusi miestietišką tartį ir tam tikrą eleganciją. Vieną dieną ji perėmė užėigą, kurioje ne sezono metu lankydavosi tik statybininkai ir gyvulių augintojai, ir pakrikštijo ją „Babetės puota“. Nuo tada užėigos šeimininkę visi ėmė šaukti Babete, o tikrąjį moters vardą pamiršo. Faustas su ja susibičiuliavo, mat buvo skaitęs Karen Blixen ir nuspėjęs potekstę: apysakoje vaizduojama Babetė buvo revoliucionierė, žlugus Paryžiaus komunai, jai teko dirbti virėja viename Norvegijos miesteliuke, pilname stačiokų. Fontana Fredos Babetė nevirė vėžlienos sriubos, ji imdavosi globoti našlaičius ir mėgindavo praktiškai išspręsti egzistencines problemas. Išklausiusi Faustą pasiteiravo: ar moki gaminti?

Taigi per Kalėdas Faustas vis dar buvo čia, darbavosi prie puodų ir keptuvių garų pilnoje virtuvėje. Fontana Fredoje buvo ir slidinėjimo trasa, kiekvieną vasarą šnekėdavo, kad ji bus uždaryta, bet kiekvieną žiemą vėl būdavo atidaroma. Iškaba kalnų papėdėje prie kryžkelės ir saujelė dirbtinio sniego ganyklose viliodavo slidinėtojų šeimynėles, tad trims mėnesiams per metus kalniečiai virsdavo lynų keltuvų ir sniego patrankų operatoriais, vikšrinių sniego traktorių vairuotojais ir gelbėtojais – vykdavo visuotinis persikūnijimas, kuriame dabar dalyvavo ir Faustas. Užėigos šeimininkė buvo patyrusi virėja, vos per kelias dienas išmokė Faustą virti dešreles taip, kad iš jų ištekėtų riebalai, šaltu vandeniu užpilti makaronus, kad šie nepervirtų, į gruzdintuvę pripilti aliejaus, kai jo imdavo trūkti, ir paaiš-

kino, kad neverta valandų valandas vargti maišant polentą, užtenka pastatyti puodą ant silpnos ugnies, ir tiek to vargo.

Faustui patiko gaminti, bet dėmesį patraukė dar kas. Virtuvėje buvo langelis, pro kurį jis paduodavo lėkštes į salę ir žiūrėdavo, kaip Silvija, naujoji padavėja, priima užsakymus ir aptarnauja klientus. Kur Babetė ją rado, nežinia. Padavėja nepanėšėjo į merginas, kurių sutiksi tarp kalniečių, ji buvo jauna, linksma, atrodė, jai patinka keliauti po pasaulį; kai pamatydavai ją, nešinę dešrelėmis ir polenta, dingtelėdavo mintis, kad ji tarsi laiko ženklas – kaip per anksti pražydę augalai arba, kaip buvo kalbama, į miškus sugrįžę vilkai. Nuo Kalėdų iki Trijų karalių juodu plušėjo be atvangos, dvylika valandų per dieną, septynias dienas per savaitę, ir stengėsi vienas kitam įsiteikti, ji pakabindavo lapelį ant kamščiamedžio lentos, jis skambindavo varpeliu, kai patiekalai būdavo paruošti. Vienas kitą traukdavo per dantį. Dvi porcijas *šefo* makaronų be padažo, sakydavo ji. Makaronų be padažo *valgiaraštyje nėra*, atšaudavo jis. Valgius reikėdavo patiekti skubiai, slidinėtojai pavalgydavo labai greitai, tad Faustas tik šveisdamas puodus pastebėdavo, jog lauke jau tamsu. Tuomet akimirksniai liaudavosi dirbęs ir imdavo galvoti apie kalnus: svarstydamas, ar juose vėjuota, o gal pasnigo, kokia šviesa ten, aukštai, didžiuliuose saulės nutviekstuose plokščialalniuose, besidriekiančiuose virš miškų ruožo, ar ežerai dabar primena ledo luitus, o gal puriu sniegu užklotas lomas? Tūkstančio aštuonių šimtų metrų aukštyje žiemos pradžia buvo neįprasta, tai lydavo, tai snigdavo, naktį iškritęs šlapias sniegas rytais ištirpdavo lietuje.

Vieną vakarą, jau praėjus šventėms, kai grindys dar buvo drėgnos, o indai sušluostyti ir sukrauti vienas ant kito, Faustas nusirišo prijuostę ir nuėjo į salę išlenkti taurėlės. Tokią valandą prie baro kiekvienas galėdavo ramiai, neskubėdamas apsitarnauti pats. Babetė paleisdavo muziką, ant baro pastatydavo butelį grapos, ir slidinėjimo trasą tvarkantys sniego traktorių vairuotojai sugužėdavo į užėigą ieškodami draugijos atokvėpio valandėlę; trasoje jie lygindavo slidinėtojų išmuštas duobes ir gūbrius, užstumdavo nuslinkusį sniegą, o jeigu jis būdavo suledijęs, turėdavo jį trupinti, kad vėl pasidarytų rupus, ir taip aukštytyn žemyn vikšriniais traktoriais ilgas sutemų valandas. Silvija buvo įsikūrusi kambarėlyje virš virtuvės; apie vienuoliktą stovėdamas prie baro Faustas pamatė, kaip ji apsisivyniojusi rankšluosčiu galvą nusileido laiptais apačion, prisitraukė kėdę prie šiltos krosnies ir patogiai įsitaisiusi ėmė skaityti storą knygą. Jam dingtelėjo, kad ji turbūt ką tik prausėsi po dušu.

Tuo pat metu Faustas klausėsi plepaus sniego traktoriaus vairuotojo, visų vadinamo Santorsu, – toks buvo ir vieno šventojo vardas, ir grapos varyklos pavadinimas. Santorsas jam pasakojo apie paukščių medžioklę ir sniegą. Apie sniegą, kuris tais metais vis dar neiškrito, apie sniegą, kuris puikiai apsaugo urvus nuo speigų, apie tai, kaip sunku kurapkoms ir tetervinams žiemą, kai nėra sniego; Faustui patikdavo klausytis apie tai, ko jis dar nežino, bet ir savosios padavėjos neišleido iš akių. Vieną akimirką Silvija nusivyniojo nuo galvos rankšluostį ir palenkusi galvą arčiau krosnies ėmė pirštais šukuotis plaukus. Merginos

plaukai buvo juodi, ilgi ir tiesūs kaip azijiečių moterų, ji braukė per juos taip gundomai. Pajutusi žvilgsnį pakėlė akis nuo knygos ir neatitraukdama rankų nuo plaukų nusišypsojo Faustui. Grapa nudegino gerklę kaip berniokui, pirmąsyk ragaujančiam alkoholio. Netrukus sniego traktorių vairuotojai išėjo darbuotis toliau, ir Babetė atsiveikino su jiedviem, kažkuriam iš jų prisakė anksti rytą pašauti į orkaitę sviestines bandeles, išnešė laukan maišus su šiukšlėmis ir nupėdino namo. Babetė buvo laiminga galėdama kažkam palikti raktus, trauktines, laiminga, kad skamba muzika ir kad jos užėjo – nedidelėje Paryžiaus komunoje Norvegijos ledynuose – žmonės susidraugauja ir jai čia nesant.

2.

Meilužiai

Tą vakarą ji nusivedė jį į viršų; kol tai būtų išdrįšęs padaryti jis, turbūt būtų prasidėjęs atlydys. Į Silvijos kambarėlį šiluma patekdavo tik iš virtuvės, todėl jiedu pasukubomis nusimetė drabužius, bet atsigulti nuogam į lovą šalia nuogos drebančios merginos Faustui buvo kažkas nuostabaus ir nepaprastai jaudino. Dešimt metų jis nugyveno su ta pačia moterimi, paskui šešis mėnesius tenkinosi nykia savo paties draugija. Liesdamas merginos kūną pasijuto tarsi galiausiai sulaukęs svečio: apatinė jos kūno dalis buvo tvirta, stangri, šlaunys stamantrios, oda lygi, nesuglebusi, o viršutinė kūno dalis prakauli, krūtys nedidelės, štai šonkauliai, raktikaulis, alkūnės, tada skruostikauliai ir dantys, į kuriuos barkštelėjo savaisiais, kai Silvija mylėdamasi šiek tiek įsiaudrino. Buvo pamiršęs, kad reikia kantrybės norint suprasti, kas patinka kitam žmogui, kad dera leisti kitam suprasti, kas patinka tau. Atsipirko glostydamas ją rankomis, kurias daugybę sykių buvo nusiplikęs, įsipjovęs peiliu ir prakeikta pjaustykle, kurios nuo indų ploviklio ėmė šerpetoti, glamonėdamas ją tomis rankomis galop suvokė, kad juodu kažkas sieja.

Kaip tu maloniai kvepi, ištarė. Kvepi krosnimi.

O tu kvepi grapa.

Tave tai erzina?

Ne, man patinka. Kvepi grapa ir sakais. Kas kvepia sakais?

Kankorėžiai, kurių dedam į grapą.

Į grapą dedat kankorėžių?

Taip, kedrinių pušų kankorėžių. Jie renkami liepą.

Tada tu kvepi liepą.

Faustą tie žodžiai pradžiugino, nes liepa buvo mėgstamiausias jo mėnuo. Suvešėję ir ūksmingi miškai, pievose tvyrantis šieno kvapas, gurgantys upokšniai, o kalnuose aukščiau akmenynių ruožo – paskutinis sniegas, tad dailiai išsišovusį Silvijos raktikaulį apdovanojo liepa dvelkiančiu bučiniu.

Man patinka tavo kaulai.

Džiaugiuosi. Nešiojuosi jau dvidešimt septynerius metus.

Dvidešimt septynerius? Turbūt nemažai pakeliavo.

Taip, šen bei ten pabuvojom.

Nagi paklauskim, kur buvo tavo kaulai, tarkim, kai tau buvo devyniolika.

Kai man buvo devyniolika, gyvenau Bolonijoje, studijavau meną.

Tu menininkė?

Ne. Bent jau šitai supratau. Na, kad nesu menininkė. Man geriau sekdavosi linksmintis.

Bolonijoje? Tikiu. Tu alkana?

Truputį.

Ko nors atnešti?

Taip, bet tik jei greitai grīši, nes man šalta.

Lekiu.

Faustas nusileido į virtuvę, pasirausė šaldytuvuose, eidamas pro nedidelį langą pamatė, kad slidinėjimo trasoje iš patrankų purškiamas sniegas. Ant kiekvienos patrankos buvo prožektorius, todėl virš Fontana Fredos šlaito blyksėjo fejerverkai – purškiamų ore ledijančių vandens lašelių srautai. Faustas pagalvojo apie Santorsą, nakties tamsoje lyginantį dirbtinio sniego krūvas. Grįžo į kambarį nešinas duona, sūriu, alyvuogių užtepėle, palindo po antklodėmis, ir Silvija iškart prisiglaudė prie jo, jos kojos buvo ledinės.

Paklauskim dar, paprašė. Ką veikė Silvija, būdama dvidešimt dvejų?

Būdama dvidešimt dvejų dirbau knygyne.

Bolonijoje?

Ne, Trente. Turiu ten vieną draugę – Lili. Kurį laiką gyveno Bolonijoje, paskui grįžo į gimtąjį miestą, nes norėjo atidaryti savo parduotuvę, na, o man visada patiko knygos, mokslus jau buvau metusi, tai kai ji mane pakvietė, iškart sutikau.

Taigi dirbai pardavėja knygyne.

Taip, kol galėjau. Žinai, nuostabūs buvo laikai. Trente susižavėjau kalnais. Dolomitinių Alpių Brentos uolomis.

Faustas atpjovė duonos riekę, aptepė alyvuogių užtepėle, uždėjo gabalėlį sūrio. Pagalvojo: kaip jautiesi, kai *susižavi* kalnais? Prikišo sumuštinį Silvijai prie lūpų, bet ranka taip ir liko kaboti ore.

Sakyk, o ką veiki Monte Rozos papėdėje?

Ieškau, kur prisiglausti.

Tu irgi?

Man patiktų padirbėti kalnų trobelėje kur nors ledynuose. Turiu omenyje, vasarą. Gal galėtum ką patarti?

Taip, turbūt.

Ar galiu sūrio?

Faustas atkišo duonos riekę su sūriu, Silvija išsižiojo ir atsikando. Jis prigludo veidu jai prie plaukų ir įkvėpė.

Kalnų trobelė ledynuose, ištarė.

Kaip manai, ar rasiu darbo?

Manau, taip. Verta pabandyti.

Tu kvėpi sausiu.

Silvija nusijuokė. O kuo kvėpia sausis?

Kuo kvėpėjo sausis? Krosnies dūmais. Išdžiūvusiomis ir apšerkšnijusiomis pievomis, laukiančiomis sniego. Nuo-
gu ilgai vienumoje gyvenusios merginos kūnu. Sausis kvėpėjo stebuklu.